

Övergripande miljöfrågor m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet sammanlagt 29 motionsyrkanden som rör övergripande miljöfrågor m.m. från den allmänna motionstiden 2011. De frågor som tas upp avser bl.a. den politiska samstämmigheten inom miljöpolitiken, miljöprövningar enligt miljöbalken, markanvändning, miljöanpassade transporter, vissa tillstånds- och ersättningsfrågor, buller och GMO. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till att det pågår ett beredningsarbete inom Regeringskansliet som rör de väckta förslagen eller att frågan är under utredning. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen tidigare har behandlat under mandatperioden, och dessa motionsförslag behandlas därför förenklat. I betänkandet finns 7 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Miljöpolitik och miljöprövningar	6
Markanvändning	10
Vissa tillståndsfrågor	11
Vissa ersättningsfrågor	13
Miljöanpassade transporter	14
Buller	15
GMO	17
Motioner som bereds förenklat	19
Reservationer	20
1. Miljöpolitik och miljöprövningar, punkt 1 (S)	20
2. Översyn av miljöbalken, punkt 2 (MP, V)	21
3. Vissa tillståndsfrågor, punkt 4 (MP)	22
4. Ersättning vid vindkraftsetablering, punkt 5 (SD)	23
5. Miljöanpassade transporter, punkt 7 (V)	24
6. Buller, punkt 8 (MP, V)	24
7. GMO, punkt 9 (S, MP, V)	25
Särskilda yttranden	26
1. Markanvändning, punkt 3 (S)	26
2. Vissa tillståndsfrågor, punkt 4 (S)	26
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (S)	26
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (MP)	26
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	27
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	27
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 10	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Miljöpolitik och miljöprovningar

Riksdagen avslår motionerna 2011/12:C268 yrkande 2, 2011/12: MJ251, 2011/12: MJ348, 2011/12: MJ382 yrkande 4 och 2011/12: MJ402.

Reservation 1 (S)

2. Översyn av miljöbalken

Riksdagen avslår motion 2011/12: MJ473.

Reservation 2 (MP, V)

3. Markanvändning

Riksdagen avslår motionerna 2011/12: MJ299 yrkandena 1 och 2, 2011/12: MJ355 yrkandena 1–3 och 2011/12: MJ420.

4. Vissa tillståndsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2011/12: C261 yrkande 2, 2011/12: MJ411 och 2011/12: MJ449.

Reservation 3 (MP)

5. Ersättning vid vindkraftsetablering

Riksdagen avslår motion 2011/12: MJ447 yrkandena 1 och 2.

Reservation 4 (SD)

6. Ersättning vid inrättade av vattenskyddsområde

Riksdagen avslår motion 2011/12: MJ339.

7. Miljöanpassade transporter

Riksdagen avslår motion 2011/12: T419 yrkande 3.

Reservation 5 (V)

8. Buller

Riksdagen avslår motionerna 2011/12: T471 yrkande 11, 2011/12: MJ254 och 2011/12: MJ456.

Reservation 6 (MP, V)

9. GMO

Riksdagen avslår motion 2011/12: MJ376 yrkande 19.

Reservation 7 (S, MP, V)

10. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 23 februari 2012

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjalmered (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyry Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V) och Christina Karlsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 29 motionsyrkanden om övergripande miljöfrågor från den allmänna motionstiden 2011. Av dessa tar sex yrkanden upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Motionerna tar upp frågor som handlar om den politiska samstämmigheten inom miljöpolitiken, miljöprövningar enligt miljöbalken, markanvändning, vissa tillstånds- och ersättningsfrågor, miljöanpassade transporter, buller och GMO. Några motioner tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen tidigare har behandlat under mandatperioden och dessa motionsförslag behandlas därför förenklat. Utskottet avstyrker samtliga motioner. I betänkandet finns 7 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Utskottets överväganden

Miljöpolitik och miljöprövningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att den politiska samstämmigheten i miljöfrågor bör utredas (S) samt förslag som rör miljöprövningar enligt miljöbalken (S, M, MP).

Jämför reservationerna 1 (S) och 2 (MP, V).

Motionerna

Enligt motion MJ382 (S) yrkande 4 ska inte politiska beslut eller annan myndighetsutövning inom olika områden motverka en effektiv miljöpolitik. Det behövs därför en övergripande utredning om vilken politisk samstämmighet som råder inom miljöområdet.

I motionerna MJ251 (S), MJ348 och MJ402 (båda M) diskuteras miljöprövningen. Motionärerna uppmärksammar bl.a. att den miljömässiga prövningen i samband med olika företagsinvesteringar, tillstånd eller prospekteringar kan bli mycket lång. Den utdragna processen kan innebära att företagen förorsakas orimliga kostnader. I de sistnämnda motionerna begärs att en översyn ska genomföras.

Även i motion MJ473 (MP) förordas att miljöbalkens genomslag när det gäller att uppfylla miljöambitioner bör ses över. Det finns enligt motionärerna indikationer på att miljöambitioner inte uppfylls. Det finns många exempel, bl.a. i samband med införlivandet av EU-rätten i svensk lagstiftning. Kommissionens uppföljningar och överträdelseärenden mot Sverige tyder på att det finns problem.

I motion C268 (S) yrkande 2 påtalas behovet av en översyn av miljöbalkens bestämmelser när det gäller sanktionsavgifterna vid överträdelse av miljöbalkens bestämmelser. Syftet är att uppmäna den felande att göra om och göra rätt utan att ta ut straffavgiften.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet uppmärksamma att riksdagen sommaren 2010 fattade beslut om inriktningen för miljöpolitiken och ett effektivare miljömålssystem. Beslutet grundades på regeringens proposition 2009/10:155 Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete m.m. (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377).

För att nå en bred politisk samsyn kring miljöfrågorna aviserade regeringen i propositionen att en parlamentarisk beredning skulle inrättas. Miljömålsberedningen inrättades den 1 juli 2010 och biträds av experter och

sakkunniga från myndigheter, Regeringskansliet och icke-statliga organisationer. Miljömålsberedningens övergripande uppdrag ska gälla t.o.m. 2020. Av direktiven framgår att beredningen under denna tid kommer att få tilläggsdirektiv inom de områden som regeringen prioriterar. Beredningens arbete ska utvärderas 2015 (dir. 2010:74).

Miljömålsberedningen ska hantera frågor som kräver politiska avvägningar eller som är särskilt komplexa och ska ge regeringen råd om hur miljö kvalitetsmålen och generationsmålet kan nås på ett sätt som är kostnadseffektivt ur ett samhällsperspektiv. Vidare framgår att beredningens uppgift är att föreslå strategier inom områden som regeringen prioriterat. Beredningen ska hantera frågor som berör flera samhällsintressen och som därigenom kräver politiska avvägningar eller områden som är särskilt komplexa och kännetecknas av stor osäkerhet. Strategier inom komplexa områden är ofta målövergripande och kan därför bidra till att generationsmålet och flera miljö kvalitetsmål nås.

Beredningen lämnade i december 2010 sitt första delbetänkande, Handlingsplan för att utveckla strategier i miljömålssystemet (SOU 2010:101). Delbetänkandet innehåller ett förslag till handlingsplan för hur strategier bör utvecklas i miljömålssystemet i förhållande till miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Ett andra delbetänkande lämnades i mars 2011, Etappmål i miljömålssystemet (SOU 2011:34). Beredningen har bl.a. utrett behovet av etappmål inom områdena luftföroreningar, farliga ämnen, avfall och biologisk mångfald.

Mot bakgrund av redovisningen ovan finner utskottet att syftet med motion MJ382 (S) yrkande 4 kan anses tillgodosett. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller motionsförslagen om miljöprövningar vill utskottet peka på såväl genomförda som planerade förenklingar och effektivisering av miljöprövningarna. Utgångspunkten för utskottets ställningstagande är att industriella verksamheter är betydelsefulla för tillväxt och för att skapa nya jobb, men sådana verksamheter kan samtidigt ha stor påverkan på människors hälsa och på miljön. Deras miljökonsekvenser har därför även i hög grad samhällsekonomiska konsekvenser.

Utskottet konstaterar att det genom miljöbalken har åstadkommit en samlad och integrerad miljöprövning som ger en helhetsbild av alla de olika miljöeffekter som en verksamhet riskerar att medföra. En sådan prövning är nödvändig för att säkerställa att skyddet för såväl människors hälsa som miljön upprätthålls. Prövningen enligt miljöbalken inbegriper också de EU-krav som ställs på miljöprövningen.

Enligt utskottets mening sker det samtidigt en ständig utveckling av miljölagstiftningen. En anledning till detta förhållande är det arbete som bedrivs inom EU. Ett aktuellt exempel är genomförandet av EU:s industriutsläppsdirektiv, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). För att förbättra gemenskapspoliti-

ken för industriutsläpp föreslog EU-kommissionen en översyn av den gällande lagstiftningen. Detta resulterade i en omarbetning av IPPC-direktivet och sex befintliga sektorsdirektiv, som rör industriverksamhet och energiproduktion, till ett enda direktiv om industriutsläpp, IED. Direktivet ska vara genomfört senast den 7 januari 2013. Industriutsläppsutredningen, som tillsattes av regeringen, överlämnade i januari 2012 ett förslag om hur viktiga delar av direktivet ska genomföras.

Utskottet konstaterar vidare att utöver de förändringar som sker till följd av EU-samarbetet pågår kontinuerligt ett nationellt arbete med att se över och förbättra olika delar av miljölagstiftningen. Exempelvis har ett antal förändringar nyligen genomförts som syftar till en effektivare miljöprövning enligt miljöbalken. Det övergripande syfte med miljöbalken är att driva utvecklingen mot ett ekologiskt hållbart samhälle. Utskottet anser att möjligheten att svara mot denna grundprincip förutsätter att samtliga led med prövning, tillsyn m.m. fungerar effektivt. Lagstiftningens mål om en hållbar utveckling kan endast nås om det finns ett effektivt och kompetent prövningssystem för de mål och ärenden som prövas enligt balken. Utskottet vill därför framhålla riksdagens beslut, som grundades på förslag från regeringen, om att reformera prövningsorganisationen för miljömålen genom att inrätta de nya mark- och miljödomstolarna.

Miljömålen, målen enligt plan- och bygglagen och fastighetsmålen har sinsemellan många likheter. I syfte att förenkla, samordna och effektivisera handläggningen och domstolsprövningen av dessa mål bildades fem nya domstolar den 1 maj 2011. Utskottets förväntningar är att en sammanhållet domstolsorganisation leder till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider eftersom resurser och kompetens kan användas på ett ändamålsenligt sätt. På så sätt kan genomslaget för miljölagstiftningen öka.

Utskottet har vidare erfarenhet att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att med ta fram ett förslag om nya bestämmelser i miljöbalken om miljökonsekvensbeskrivningar. Arbetet utgår från de översyner som har gjorts för att åstadkomma en tydligare lagstiftning som på ett bättre sätt tillgodoser att myndigheters, enskildas och verksamhetsutövares resurser används där de gör störst miljönytta (se vidare SOU 2009:45 Områden av riksintresse och miljökonsekvensbeskrivningar och Ds 2009:65 Enklare lagtext om miljökonsekvensbeskrivningar). Enligt vad utskottet inhämtat har Miljödepartementet planer på att lämna en proposition under hösten 2012.

Slutligen bör uppmärksammas att det pågår en översyn när det gäller hur handläggningstiderna för miljötillstånd till mindre miljöfarlig verksamhet kan effektiviseras och bli kortare. Regeringen beslutade i december 2011 om uppdrag till vissa länsstyrelser när det gäller den verksamhet som avser prövning av ansökan om tillstånd till mindre miljöfarlig verksamhet, s.k. B-verksamheter. Uppdraget avser att förbereda och genomföra riksdags-

gens beslut om att koncentrera prövningen av B-verksamheten till färre länsstyrelser än i dag (prop. 2009/10:215, bet. 2009/10:JuU27, rskr. 2009/10:364).

På grundval av denna redovisning konstaterar utskottet att såväl genomförda som pågående förändringar av miljöprövningen syftar till att effektivisera processen, dvs. att göra prövningen snabbare och enklare utan att åsidosätta hälso- och miljöskyddskraven. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna MJ251 (S), MJ348, MJ402 (båda M) och MJ473 (MP) kan lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller motionsförslaget om en översyn av sanktionsavgifterna vid överträdelse av miljöbalkens bestämmelser vill utskottet nämna att inom miljörätten finns två olika sanktionstyper: miljöstraffavgifter och straffbelagda gärningar. Miljöstraffavgifter är en administrativ sanktion som tas ut av näringsidkare som i sin verksamhet överträder vissa miljöskyddsregler. Till skillnad från de straffbelagda gärningarna krävs det inte uppsåt eller oaktsamhet för att miljöstraffavgift ska tas ut utan det räcker med att en överträdelse rent objektivt kan konstateras. På miljöstraffrättens område finns vidare ett stort antal s.k. blankettstraffstadganden. Detta är en lagstiftningsteknik som innebär att den straffbelagda gärningen inte finns beskriven i straffbestämmelsen. I stället hänvisar straffstadgandet till andra bestämmelser där handlingsregeln framgår. Detta rör sig ofta om förordningar beslutade av regeringen och föreskrifter beslutade av en myndighet eller kommun. Av nyare rättspraxis följer att regeringsformens normgivningsregler lägger hinder i vägen för att sanktionera åsidosättande av en handlingsregel som meddelats av en förvaltningsmyndighet med fängelsestraff, om detta sker genom ett blankettstraffstadgande.

Utskottet har efter förslag från regeringen i betänkande 2005/06:MJU25 Miljöbalkens sanktionssystem m.m. beslutat om att renodla sanktionssystemet så att miljöstraffavgifter – vilka är snabba, tydliga, schabloniserade och enkla – ska användas för förseelser som är mindre allvarliga medan de mer allvarliga förseelserna omfattas av straffansvar. För att det fortfarande ska finnas kraftfulla möjligheter att ge uttryck för samhällets reaktioner på brott begångna i näringsverksamhet är en viktig del av denna renodling också en förstärkning av systemet med företagsbot.

Utskottet konstaterar att tillsynsmyndigheterna har vissa möjligheter att avstå från att ta ut avgiften om det t.ex. vore oskäligt med hänsyn till sjukdom eller att överträdelsen berott på en omständighet som inte kunnat eller borde ha förutsetts eller som den avgiftsskyldige inte kunnat påverka (se vidare 30 kap. 2 § miljöbalken). Med hänvisning till detta avstyrker utskottet motion C268 (S) yrkande 2 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Markanvändning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om dels markanvändning vid infrastrukturinvesteringar (C), dels exploatering av åkermark (M).

Jämför särskilt yttrande 1 (S).

Motionerna

I motionerna MJ299 (C) yrkandena 1 och 2 samt MJ420 (C) uppmärksammas markanvändningen vid infrastrukturinvesteringar. Man behöver enligt motionärerna ställa krav på att sådana investeringar ska balanseras med respekt för ägande- och nyttjanderätten och samhällets krav på ökad biologisk produktion i större utsträckning än i dag. Det behövs en översyn av den aktuella lagstiftning som styr planering och anläggning av all infrastruktur.

I motion MJ355 (M) yrkandena 1–3 uppges att åtskilliga hektar av våra bästa och mest högproduktiva åkerjordar exploateras varje år. Hur kommunerna hanterar frågan om exploatering av värdefull åkermark är därför mycket viktigt att följa upp. Motionären föreslår att olika åtgärder ska vidtas för att ge värdefull åkermark ökat skydd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att motionärerna tar upp angelägna frågor. Enligt utskottets mening är det därför glädjande att regeringen har tagit initiativ till att frågan ska utredas. Den 13 oktober 2011 beslutade regeringen om att ge Miljömålsberedningen tilläggsdirektiv om att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar markanvändning – med syfte att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen (dir. 2011:91). I uppdraget ingår att ta fram en bred problemanalys och att utifrån denna föreslå de etappmål, styrmedel och åtgärder som behövs för att uppnå relevanta delar i generationsmålet samt de miljö kvalitetsmål som är kopplade till en långsiktigt hållbar markanvändning. Miljömålsberedningen ska vidare analysera hur begreppet långsiktigt hållbar markanvändning kan definieras. Uppdraget ska delredovisas i fråga om analysfasen med en plan för eventuella ytterligare delredovisningar senast den 31 mars 2012. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 juni 2014. Enligt vad utskottet har erfårit ingår frågor om såväl markanvändningen i samband med infrastrukturinvesteringar som exploatering av åkermark i Miljömålsberedningens uppdrag. Utskottet, som välkomnar denna inriktning, anser att det pågående utredningsarbetet inte bör föregripas och avstyrker därmed motionerna MJ299 (C) yrkandena 1 och 2, MJ420 (C) och MJ355 (M) yrkandena 1–3.

Vissa tillståndsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om regler för utsläpp för Arlanda flygplats (M), förfarandet vid miljödomstolar i ärenden som rör vindkraft och Försvarsmaktens riksintresse (MP) och tillstånd för förbränning av pellets av bl.a. animaliska biprodukter (C).

Jämför reservation 3 (MP) och särskilt yttrande 2 (S).

Motionerna

I motion MJ449 (M) uppmärksammas behovet av att se över vilka utsläppsregler som gäller för Arlanda flygplats. Motionären pekar på att Arlanda snart slagit i taket vad gäller tillåtna utsläpp eftersom utsläpp från marktransporter till och från flygplatsen räknas in.

I motion C261 (MP) yrkande 2 diskuteras regler som rör Försvarsmaktens riksintresse i förhållande till etableringen av vindkraftverk. Motionärerna anser att det behövs en lagändring som rör förfarandet vid miljödomstolar i ansökningsmål. Det bör föreskrivas att ansökningshandlingarna och kungörelsen ska sändas till Försvarsmakten när det gäller ansökningar om vindkraftverk.

Enligt motion MJ411 (C) är det inte tillåtet att elda hästgödsel som är uppblandad med strömedel som halm eller spån och har torkats och omvandlats till pellets. Försök har gjorts som visar att sådan användning är mycket effektiv och att askan med fördel och utan negativ miljöpåverkan kan användas som gödningsämne i skog och mark. Det är därför nödvändigt att förändra tillåtlighetsprövningen av pannor så att man kan förbränna animaliska biprodukter för uppvärmning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Högsta domstolen har tagit ställning till ett villkor som begränsar utsläppen av koldioxid och kväveoxider (ett s.k. "utsläppstak") vid Arlanda flygplats. Målet avser tillämpningen av 24 kap. 8 § miljöbalken. Det rör en ansökan om ändring av villkor om storleken på utsläppen av kväveoxider och koldioxid. Villkoret hör till regeringens beslut för Luftfartsverket att utvidga verksamheten på flygplatsen med en tredje bana. Beslutet är taget enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. Högsta domstolen konstaterar att det saknades grund för att med stöd av 24 kap. 8 § miljöbalken ändra eller mildra det aktuella villkoret för Arlanda flygplats. Av domskälet framgår att när det gäller att fastställa villkor för ett nytt tillstånd är förutsättningarna annorlunda. Inom ramen för ett tillståndsärende kan många av de omständigheter som åberopats beaktas och vägas mot andra intressen (Högsta domstolens dom den 23 februari 2010, mål nr T 4783-08).

Avslutningsvis konstateras att det för närvarande pågår en tillståndsprövning enligt miljöbalken i domstol för hela Arlanda flygplats. Motion MJ449 (M) avstyrks därmed.

Beträffande motionsförslaget om vindkraftsetablering i förhållande till Försvarsmaktens riksintresse vill utskottet anföra följande. Med anledning av ett regeringsuppdrag har Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) genomfört en utredning om vindkraft och militära flygplatser. Uppdraget redovisades i november 2011. Av rapporten framgår bl.a. att det behövs mer kunskap och information om hur vindkraften påverkar Försvarsmaktens verksamhet och system. Man behöver vidare identifiera lämpliga områden för utbyggnad av vindkraft på ett tidigt stadium. Hanteringen av enskilda förfrågningar och ärenden behöver också utvecklas (FOI Internationell jämförelse avseende militär flygverksamhet och vindkraft – beskrivning och analys Bilaga 2, FOI-2010-1964, 2011-11-30). Enligt uppgifter från Näringsdepartementet är underlaget under beredning. Utskottet utgår från att regeringen gör de avvägningar som behövs i beredningsarbetet. Utskottet som inte vill föregripa resultatet av detta arbete avstyrker därför motion C261 (MP) yrkande 2.

När det gäller frågan om förbränning av hästgödsel som kan definieras som avfall enligt definitionen i miljöbalken så krävs anmälan eller tillstånd för att förbränna det eftersom förbränning antingen innebär återvinning eller bortskaffande av avfall. Detta framgår av förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Bestämmelserna grundar sig på artikel 23 i det s.k. ramdirektivet för avfall (2008/98/EG) där det finns ett krav på att en sådan prövning ska ske för alla verksamhetsutövare som ägnar sig åt återvinning eller bortskaffande. Detta innebär att Sverige inte kan lätta på reglerna om vilka verksamheter som kräver tillstånd eller anmälan utan att EU ändrar sina bestämmelser.

Även bestämmelserna om utsläpp från förbränning som återges i avfallsförbränningsförordningen grundar sig på EU-bestämmelser. Av förordning (EG) nr 1069/2009 (förordningen om animaliska biprodukter) framgår att anläggningar där hästgödsel förbränns ska registreras enligt EU-förordningen. Om ett godkännande inte krävs av anläggningen enligt direktiv 2000/76/EG (avfallsförbränningsdirektivet) ska anläggningen godkännas enligt EU-förordningen. Jordbruksverket registrerar och godkänner anläggningar enligt EU-förordningen. Om hästgödsel anses vara avfall krävs alltså handläggning både enligt miljölagstiftningen och lagstiftningen om animaliska biprodukter. Detta kan då innebära att frågan om hur hästgödsel omhändertas omfattas av Avfallsutredningens uppdrag (dir. 2011:66).

Med hänsyn till detta föreslår utskottet att motion MJ411 (C) lämnas utan vidare åtgärd.

Vissa ersättningsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om ersättning till fastighetsägare när det gäller dels vindkraftsetableringar (SD), dels inrättande av vattenskyddsområde (M).

Jämför reservation 4 (SD).

Motionerna

I motion MJ447 (SD) yrkandena 1 och 2 uppmärksammas negativa konsekvenser av att bygga vindkraftverk. Motionärerna föreslår dels en lagstiftning om att de som etablerar vindkraftverk ska ersätta kringboende för eventuellt sänkt fastighetsvärde, dels att de ekonomiska konsekvenserna för närboende ska utredas.

Enligt motion MJ339 (M) behöver fastighetsägarens rätt till ersättning i samband med att vattenskyddsområde inrättas klargöras (31 kap. 4 § miljöbalken). Det finns enligt motionären annan praxis som kommuner kan åberopa som innebär att den enskildes rätt till ersättning kan kringgå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade i februari 2010 motionsförslag om ekonomisk kompensation till fastighetsägare vid vindkraftsetableringar (Bet. 2010/11: MJU10). Utskottet redogjorde för de bestämmelser som finns i 32 kap. miljöbalken enligt följande. En fastighetsägare som bedriver verksamhet på fastigheten är skyldig att betala skadestånd om verksamheten orsakar skador på omgivningen. Detsamma gäller den som brukar fastigheten i sin näringsverksamhet. Skada som inte har orsakats med uppsåt eller genom vårdslöshet ersätts dock bara om skadan är av någon betydelse och i den utsträckning den störning som har orsakat skadan inte skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden. Skadestånd kan betalas för skador som uppstått till följd av bl.a. buller, skakningar eller andra liknande störningar. Exempel på en annan liknande störning kan vara förfulning av landskapsbilden eller av utsikten, s.k. estetiska immissioner. Under vissa förutsättningar kan också ägaren till en fastighet som drabbas av störningar begära att den som bedriver verksamheten ska lösa in hela eller delar av den drabbade fastigheten. Frågor om skadestånd och inlösen avgörs av miljödomstolen.

Mot denna bakgrund avstyrkte utskottet de då aktuella motionsförslagen. Utskottet finner inte skäl att ompröva sitt tidigare ställningstagande och avstyrker därför motion MJ447 (SD) yrkandena 1 och 2.

När det gäller motionsförslaget om fastighetsägarens rätt till ersättning i samband med att vattenskyddsområde inrättas vill utskottet hänvisa till proposition 2009/10:80 En reformerad grundlag. Av propositionen framgår att regeringen föreslår att bestämmelsen i 2 kap. regeringsformen om egendomsskyddet ändras så att huvudprincipen om full ersättning vid expropriation och annat sådant förfogande tydliggörs. Vidare införs ett tillägg i bestämmelsen som innebär att vad som följer av lag gäller i fråga om rätt till ersättning vid rådighetsinskränkningar som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl. Regeringen uppger att en utredning bör ges i uppdrag att se över ersättningsrätten vid rådighetsinskränkningar som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl. Enligt uppgift från Miljödepartementet bereds ett direktiv till en sådan utredning med uppdrag att behandla ersättningar vid vissa rådighetsinskränkningar. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det krävs någon åtgärd från riksdagens sida. Motion MJ339 (M) kan därför lämnas utan vidare åtgärd.

Miljöanpassade transporter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om miljöanpassade transporter i staten (V).

Jämför reservation 5 (V).

Motionen

Enligt motion T419 (V) yrkande 3 har staten en viktig roll när det gäller att ställa om till ett hållbart samhälle och minska transportberoendet. Staten bör därför föregå med gott exempel genom att använda effektiva och miljöanpassade transporter. Alla myndigheter bör anta en trafiksnål resepolicy.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är angeläget att staten föregår med gott exempel när det gäller miljöarbetet både generellt och inom särskilda områden som exempelvis miljöanpassade transporter. Utskottet vill därför lyfta fram att regeringen i juli 2009 beslutade om en förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter som innebär att flertalet statliga myndigheter har en skyldighet att ha ett miljöledningssystem.

Av förordningen framgår bl.a. att myndigheterna ska miljöanpassa sina verksamheter och utifrån detta även utarbeta en mötes- och resepolicy. Miljöledningssystemet ska följas upp årligen. Av redovisningen ska det bl.a. framgå på vilket sätt myndigheten har använt informationsteknik, exempelvis videomöten, i syfte att minska antalet tjänsteresor. Naturvårdsverket

har i uppdrag att vägleda myndigheterna i miljöledningsarbetet och att sammanställa en årlig rapport med en analys av hur myndigheternas arbete har gått.

Utskottet vill vidare nämna att Naturvårdsverkets uppföljning av miljöledningsarbetet i staten 2010 var den första enligt den nya förordningen om miljöledning i statliga myndigheter. Det innebar bl.a. ett nytt sätt att redovisa miljöpåverkan, mål och åtgärder, nya frågor om grön it och redovisning av resor, energianvändning och upphandling.

Resor och transporter är ett obligatoriskt uppföljningsområde. Av alla myndigheter har 89 procent angett att de använder it för att bl.a. minska antalet tjänsteresor. De främsta åtgärderna är tele- och videokonferenser. Sammantalet uppgår den totala miljöpåverkan från resor och transporter till 248 000 ton koldioxid. Den största delen av koldioxidutsläppen kommer från maskiner och övriga fordon, långa flygresor och bilresor. Koldioxidutsläppen har ökat något sedan förra årets rapportering. Ökningen kan delvis förklaras med en mer noggrann uppföljning jämfört med tidigare (Naturvårdsverket Rapport 6422, Miljöledning i staten 2010).

Naturvårdsverket har även fått i uppdrag av regeringen att utvärdera miljöledningsarbetet i staten under perioden 2011–2012 då en mer djupgående analys av miljöledningsarbetet kommer att genomföras. Med hänvisning till detta avstyrker utskottet motion T419 (V) yrkande 3 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Buller

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om åtgärder mot buller (MP och FP).

Jämför reservation 6 (MP, V).

Motionerna

Enligt motion MJ254 (FP) har forskningsresultat presenterats som visar att omgivningsbullret är allvarigare för hälsan än man tidigare trott. Det ökar risken för hjärt-kärlsjukdom, förhöjt blodtryck, hjärtinfarkt, stroke och förtida död. Därför behövs ett aktivt arbete på såväl det nationella som det internationella planet för att sänka bulleremissionen från alla slag av produkter. Även i motion MJ456 (MP) framhålls att bullerbekämpning måste engagera hela samhället, och alla nivåer måste delta om arbetet ska bli framgångsrikt. Det behövs därför ökade satsningar på att motverka buller. I motion T471 (MP) yrkande 11 diskuteras behoven av att minska flygbullret. Flygbuller påverkar människors hälsa och trivsel. Därför är det viktigt att undvika flygtrafik under tider på dygnet då människor behöver slippa bli störda av buller.

Utskottets ställningstagande

Som tidigare redovisats beslutade riksdagen sommaren 2010 om inriktningen för miljöpolitiken och ett effektivare miljömålssystem. Beslutet grundades på regeringens proposition 2009/10:155 Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete m.m. (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377).

I propositionen behandlar regeringen gällande delmål om buller som ingår i miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Delmålet innebär att antalet människor som utsätts för trafikbuller som överstiger de fastställda riktvärden för buller i bostäder som riksdagen har fastställt ska minska med 5 procent till 2010 jämfört med 1998. Av redovisningen framgår att delmålet inte är möjligt att nå. Exponeringen för vägtrafikbuller, som är den dominerande källan till trafikbuller, har ökat sedan 1999 i takt med att vägtrafiken och urbaniseringen har ökat. Bullret från fordon och vägbeläggningar har inte minskat. Samtidigt pekar regeringen på att Trafikverket bedriver ett kontinuerligt arbete med att åtgärda buller från den befintliga infrastruktur som verket förvaltar och dessutom ger särskilda bidrag till kommunerna för att de ska åtgärda buller. Boverket har vidare på regeringens uppdrag kartlagt bullersituationen för boende i småhus och flerbostadshus.

I propositionen uppger regeringen att den anser att delmålet bör ses över och att en större tyngdpunkt bör läggas på hälsoeffekter och antalet människor som är störda av buller från olika slags källor. Vidare framgår bl.a. att Boverket har kartlagt bullersituationen i bebyggelsen och att även Socialstyrelsen har uppmärksammat hälsoeffekter av buller. I det svenska arbetet med EU:s direktiv om omgivningsbuller har bullersituationen från alla trafikslag m.m. kartlagts i de tre största kommunerna.

Miljömålsberedningen har inom ramen för sitt arbete föreslagit att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att ta fram strategier för bl.a. områdena God bebyggd miljö och Storslagen fjällmiljö. Förslagen innebär också att regeringen inom ramen för dessa uppdrag bör ge myndigheterna möjlighet att vid behov föreslå etappmål (SOU 2011:34 Etappmål i miljömålssystemet – Delbetänkande av miljömålsberedningen, och SOU 2010:101 Handlingsplan för att utveckla strategier i miljömålssystemet). Enligt Miljödepartementet bereds för närvarande sådana uppdrag om buller.

Enligt utskottets mening är det positivt att regeringen bereder frågorna enligt vad som framgått ovan. Utskottet utgår från att detta innefattar både överväganden om etappmål och åtgärder för att komma till rätta med de negativa effekter på hälsan som såväl Socialstyrelsen som motionärerna har uppmärksammat. Mot bakgrund av detta anser utskottet att motionerna MJ254 (FP) och MJ456 (MP) kan lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller att minska flygbullret vill utskottet inledningsvis nämna att riksdagen våren 1997 ställde sig bakom vissa riktvärden för trafikbuller som regeringen redovisade i propositionen Infrastruktur för framtida transporter (prop. 1996/97:53, bet. 1996/97:TU7, rskr. 1996/97:174). För flyg-

buller angavs bl.a. ett riktvärde med innebörden att utomhusnivån FBN 55 dB(A) vid byggnadens fasader normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur.

Boverket fick 2008 regeringens uppdrag att utarbeta ett fördjupat underlag till vägledning för tillämpning av de riktvärden inom flygbullerutsatta områden som riksdagen behandlat. Som ett resultat av detta regeringsuppdrag har Boverket utarbetat handboken Flygbuller i planeringen (Boverket, december 2009) som även innehåller Boverkets allmänna råd 2009:1 om lokalisering av bostäder i områden utsatta för flygbuller.

Utskottet vill också uppmärksamma att det anges i Naturvårdsverkets instruktion att verket särskilt ska samordna myndigheternas arbete avseende omgivningsbuller. Naturvårdsverket har inlett ett samverkansprojekt, med bl.a. Boverket, Trafikverket, Transportstyrelsen och Socialstyrelsen. Syftet är att åstadkomma en bättre samordning av dessa frågor. Ytterligare forskning inom flygbullerområdet har också initierats av Naturvårdsverket för att studera hälsoeffekterna av maximinivåerna för flygbuller vid uteplatser. Programmet pågår under perioden 2010–2012.

Avslutningsvis konstateras att beredning av uppdrag som rör buller pågår inom Regeringskansliet på grundval av regeringens ställningstaganden i miljömålspropositionen och Miljömålsberedningens förslag. Samtidigt pågår arbete i frågan vid ansvariga myndigheter. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion T471 (MP) yrkande 11 lämnas utan vidare åtgärd.

GMO

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en svensk ståndpunkt inom EU-samarbetet när det gäller odling av GMO-grödor.

Jämför reservation 7 (S, MP, V).

Motionen

Enligt motion MJ376 (S) yrkande 19 bör regeringen inom EU framhålla att det finns lokala nationella aspekter som gör att ett EU-land ska kunna säga nej till odling av enskilda GMO-grödor också av miljö- och hälso-skäl. Sådana lokala aspekter kan exempelvis vara situationen för den biologiska mångfalden i enskilda länder och hur det ekologiska jordbruket bedrivs i landet.

Utskottets ställningstagande

Frågan om GMO-regelverket har tidigare behandlats av utskottet vid en överläggning med regeringen i juni 2011. Från svenskt håll gällde generellt att man ville åstadkomma lösningar som säkrar miljön och hälsan och som samtidigt är i överensstämmelse med regelverket för den inre marknaden och för WTO. Kärnan i GMO-regelverket, nämligen en vetenskapligt grundad riskbedömning från fall till fall av GMO, skulle även i fortsättningen vara grunden för godkännande av GMO inom EU.

Vid överläggningen redovisade regeringen att EU har reformerat GMO-regelverket i striktare riktning flera gånger. Reformerna har hittills inte bidragit till att överbygga motsättningarna mellan medlemsstaterna. Meningsskiljaktigheterna i GMO-frågan var så stora att det enligt regeringen kunde diskuteras om kommissionens förslag skulle kunna lösa dem. Även om det nuvarande GMO-regelverket i EU är föremål för oenighet fungerar det i den meningen att riskbedömningar görs och att ärenden handläggs av kommissionen även om det inte går att fatta beslut vare sig på kommitté- eller rådsnivå.

Utgångspunkten för regeringens ståndpunkt var att förslag på GMO-området borde syfta till ett närmande mellan medlemsstaterna och innebära en förbättrad tillämpning av regelverket. Oförmågan att ta gemensamma beslut om tillstånd för GMO-användning och den utdragna beslutsprocessen är på sikt ohållbar. Det är även oacceptabelt att en pågående handels tvist med USA inte avslutas.

Regeringen välkomnade kommissionens ansträngningar för att lösa problemen inom GMO-området, men man såg också svårigheter med det förslag som hade presenterats. För regeringen var det viktigt att kommissionens förslag utvecklas till att vara i överensstämmelse med fördragen och WTO:s regelverk. Sverige har därför framfört att det finns behov av att klarlägga frågor om den inre marknaden och WTO för att kunna göra en helhetsbedömning innan Sverige låser sig vid en slutgiltig ståndpunkt.

För det fortsatta arbetet med att säkra miljön och hälsan var ett för regeringen centralt uppdrag i rådets slutsatser från 2008 en uppdatering av vägledningen för riskbedömningar. Sverige har klargjort vikten av att kommissionen återkommer med resultaten från uppdragen från rådets slutsatser 2008 för att kunna bedöma helheten av förslaget (prot. 2010/11:41, 2011-06-09).

Enligt uppgift från Miljödepartementet pågår fortfarande förhandlingar i frågan inom rådsarbetsgruppen. Det danska ordförandeskapets ambition är att nå en politisk överenskommelse på miljørådets möte den 9 mars. Utskottet avstyrker därmed motion MJ376 (S) yrkande 19.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om naturgrus, kommunalt inflytande vid vindkraftsetablering, buller från vindkraftverk och terrängkörningslagen.

Jämför särskilda yttrandena 3 (S) och 4 (MP).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2010/11:MJU10 Övergripande miljöfrågor och 2010/11: MJU23 Miljöledning, miljörevision och prövning av vindkraft.

Riksdagen avslag då i enlighet med utskottets förslag motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Miljöpolitik och miljöprovningar, punkt 1 (S)

av Matilda Ernkran (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Christina Karlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12: MJ251 och 2011/12: MJ382 yrkande 4 och avslår motionerna 2011/12: C268 yrkande 2, 2011/12: MJ348 och 2011/12: MJ402.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs en övergripande utredning om vilken politisk samstämmighet som råder inom miljöområdet. Vi har högre ambitioner för Sverige och för svensk miljöpolitik än regeringen. Vi socialdemokrater vill nå längre och få bättre effekt av de medel vi satsar och de styrmedel vi inför. I detta sammanhang nämns nu allt oftare begreppet politisk koherens, eller politisk samstämmighet. Det innebär att vi måste se till att alla de beslut vi fattar i olika sammanhang inte motverkar varandra. I miljöpolitiken är detta extra intressant. För att vi ska kunna uppnå så goda effekter som möjligt av våra miljöinsatser måste vi se till att inte andra politiska beslut eller annan myndighetsutövning motverkar dem.

Det är också rimligt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv att våra resurser utnyttjas optimalt. Ett sådant exempel är miljöskadliga subventioner vars syfte är att stimulera t.ex. näringsliv och sysselsättning men som också motverkar miljöpolitikens syfte och mål. I januari 2012 presenterade Naturvårdsverket en sammanställning över potentiellt miljöskadliga subventioner och även OECD har presenterat en rapport där nivån på de svenska miljöskadliga subventionerna bestäms.

Vi vill också uppmärksamma att systemet med miljöprovning kan leda till onödiga och utdragna processer. De svenska miljölagarna är i grunden bra utifrån miljöhänsyn och kraven på hållbar utveckling. Men deras tillämpning har i många fall drivits in absurdum, vilket ger företag som vill investera betydande problem och orimligt höga kostnader. Tillämpningen av gällande lagar leder ofta till överprovningar bl.a. av procedurskäl. En

bedömning av övergripande samhällsekonomiska effekter saknas. Även extremt långa handläggningstider hos myndigheter är inte alltför ovanliga. Prövningar av gruvtillstånd i stora delar av norra Sverige är ett exempel som begränsar tillväxten och hindrar tillkomsten av nya jobb.

Detta bör ges regeringen till känna.

2. Översyn av miljöbalken, punkt 2 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ473.

Ställningstagande

Vi anser att det är hög tid att genomföra en översyn av miljöbalkens genomslag och uppfyllelsen av miljöambitionerna. Det har nu gått över 10 år sedan miljöbalken trädde i kraft, och frågan är om de miljöpolitiska intentionerna har uppfyllts. Det finns indikationer på att så inte är fallet. Införlivandet av EU-rätten visar på särskilt tydliga exempel. Där följer också kommissionen upp genomförandet på ett sätt som inte sker med de nationella reglerna. Kommissionens uppföljningar och överträdelseärenden mot Sverige tyder på att det finns problem med genomförandet av miljöpolitiken.

En central del av miljöbalken är att industrier och annan miljöfarlig verksamhet som normalt sett har stor miljöpåverkan ska tillståndsprövas. En viktig princip är att prövningen ska vara samlad och integrerad samt att alla delar och miljöeffekter av verksamheten prövas i ett sammanhang. Detta är också tanken bakom EU:s direktiv om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (det s.k. IPPC-direktivet).

Miljöbalkens tillståndsprövsprocess bygger på att verksamhetsutövaren har ett stort ansvar för att ta fram underlaget. Det gäller också för att få äldre tillstånd omprövade och förnyade. Tar inte verksamhetsutövaren initiativ till omprövning av föråldrade tillstånd bör myndigheter göra det. För att processen ska fungera krävs det att det finns en tydlig och kompetent motpart med tillräckliga resurser att företräda det allmänna intresset. Miljöbalkens förarbeten ger uttryck för att det bl.a. behövs en samlad prövning, fler tidsbegränsade tillstånd och en minskad användning av prövotider. Av förarbeten framgår också att tillstånden ska vara utformade på ett sådant sätt att det är möjligt att utkräva ansvar när de inte följs. Överträdelser ska anmälas till åtal och leda till straff.

En rad konkreta fall väcker frågor om eventuella brister inom ramen för miljöbalkens tillståndsprövning. Det gäller t.ex.:

- Naturvårdsverkets roll vid tillståndsprövning.
- Hanteringen av biologisk mångfald. Uppmärksammade mål som kalkbrottet i Bunge på Gotland och Norrvikens trädgårdar i Båstads kommun sägs vara fall där svenska rättsinstanser har haft problem med att tillämpa miljöbalkens generella hänsynsregler och EU:s art- och habitatdirektiv om hänsyn till biologisk mångfald. Också vid prövning av vattenkraftverk finns exempel där domstolar sägs ha haft svårt att värdera de biologiska effekterna av en verksamhet.
- Utformningen av tillstånd och villkor. I december 2010 kom medierapporter om att gruvor många gånger hade haft för stora utsläpp. Ett problem i sammanhanget uppgavs vara att tillståndsvillkoren var så ottydligt skrivna att det inte gick att lagföra verksamhetsutövaren.
- Uppdatering av föråldrade tillstånd, bl.a. ifall myndigheterna har tolkat regelverken för när ett tillstånd behöver omprövas på rätt sätt. Enligt uppgift från Naturvårdsverket finns flera exempel på att myndigheter accepterat ändringar som egentligen borde ha lett till omprövningar av hela tillståndet. Ett konkret fall som uppmärksammats är LKAB:s gruva vid Svappavaara.

Det är uppenbart att det behövs en genomgång av miljöbalkens tillämpning och genomslag utifrån den generella frågeställningen om de miljöpolitiska ambitionerna har uppfyllts. Utredningen bör också granska de olika offentliga aktörerna i systemet (domstolar, åklagare, Naturvårdsverket och andra centrala myndigheter samt regionala och lokala myndigheter) för att se ifall de spelar de roller som förväntas av dem. Några aspekter som kan granskas är instruktioner från regeringen samt resurser, kompetens och prioriteringar inom respektive aktör. Utredningen bör vid behov komma med förslag till förbättringar i syfte att förbättra måluppfyllelsen.

Detta bör ges regeringen till känna.

3. Vissa tillståndsfrågor, punkt 4 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:C261 yrkande 2 och avslår motionerna 2011/12: MJ411 och 2011/12: MJ449.

Ställningstagande

Regler som rör Försvarsmaktens riksintresse finns i 3 kap. 9 § miljöbalken samt i plan- och bygglagstiftningen. Försvarsmakten uppger att ungefär 10 procent av Sveriges yta berörs av dess riksintresse och därmed inte kan användas för bl.a. vindkraft.

Enligt 3 kap. 9 § miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Det är uppenbart att anspråk som ställs från totalförsvaret i och för sig alltid kan sägas beröra nationella intressen, eftersom försvaret är en nationell angelägenhet. Staten bör därför ha möjlighet att påverka markanvändningen i anslutning till anläggningar m.m. för totalförsvaret.

Enligt 22 kap. 4 § miljöbalken, som rör förfarandet vid miljödomstolar i ansökningsmål, ska ett exemplar av ansökningshandlingarna och av kungörelsen sändas till Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Fiskeriverket, länsstyrelsen och den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälso-skyddsområdet. Jag anser därför att det behövs lagändringar så att det föreskrivs att ansökningshandlingarna och kungörelsen ska sändas till Försvarsmakten när det gäller ansökningar om vindkraftverk. Därigenom skulle Försvarsmakten ges tillfälle att delta i processen från början och kunna överklaga enligt givna fullföljdshänvisningar.

Detta bör ges regeringen till känna.

4. Ersättning vid vindkraftsetablering, punkt 5 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ447 yrkan-dena 1 och 2.

Ställningstagande

Riksdagen har beslutat om en planeringsram som innebär en kraftig utbyggnad av vindkraften i Sverige. Att bygga vindkraftverk för med sig betydande lokala konsekvenser, som fördärvade natur- och kulturvärden samt estetiska och landskapsbildsmässiga värden. Ofta annekterar man också mark vilket kan medföra konflikter i fråga om framtida markanvändningsintressen. Många av dem som har oturen att ha bostadsfastigheter på fel

ställe när vindkraftverken byggs kan dessutom drabbas av oljud och solreflexer. En negativ konsekvens av vindkraftsetablering är ofta att fastighetsägare kring vindkraftverk drabbas av minskade värden på fastigheterna.

Det behövs därför en lagstiftning som stipulerar att de som etablerar vindkraftverk ersätter kringboende för det eventuellt sänkta fastighetsvärdet. Jag anser också att man behöver utreda de ekonomiska konsekvenser som uppstår för närboende i samband med vindkraftsetablering.

Detta bör ges regeringen till känna.

5. Miljöanpassade transporter, punkt 7 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:T419 yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att staten har en viktig roll när det gäller att ställa om till ett hållbart samhälle och minska transportberoendet. De statliga verksamheterna ska föregå med gott exempel genom att ha effektiva och miljöanpassade transporter. Det goda exemplet blir normgivande och skapar efterföljare inom andra sektorer i samhället. Därför bör alla myndigheter anta en trafiksnål resepolicy.

Detta bör ges regeringen till känna.

6. Buller, punkt 8 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:T471 yrkande 11 och avslår motionerna 2011/12: MJ254 och 2011/12: MJ456.

Ställningstagande

Flygbuller påverkar människors hälsa och trivsel negativt. Naturvårdsverket framhåller att det finns forskning som tyder på att en maximal ljudnivå som överstiger 45 dB(A) inomhus inte är godtagbar från hälsosynpunkt under någon del av dygnet. I Socialstyrelsens allmänna råd (SOF5 2005:6)

om buller inomhus anges 45 dB(A) som riktvärde för den maximala ljudnivån inomhus vid bedömningen av om det föreligger olägenheter för människors hälsa. I en studie uppskattades det att minst 13 000 människor drabbades av flygbuller i mitten av 2000-talet. Sedan dess har flygtrafiken ökat ytterligare. Vi vill poängtera att det är viktigt att hänsyn till miljö och hälsa väger tyngre än flygbolagens intressen. Flygtrafik måste undvikas under tider på dygnet då människor behöver slippa bli störda av buller. På Sturup tillåts flygningar under en större del av dygnet än på Kastrup. Därmed utsätts många som bor i närheten av Sturups flygplats för mer buller då flygtrafiken ökat där. Sådan konkurrens över gränserna sker på bekostnad av människors hälsa och trivsel och bör inte få förekomma.

Detta bör ges regeringen till känna.

7. GMO, punkt 9 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Helena Leander (MP), Jens Holm (V) och Christina Karlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:MJ376 yrkande 19.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen måste framhålla i EU-samarbetet att det finns lokala nationella aspekter som gör att ett EU-land ska kunna säga nej till odling av enskilda GMO-grödor också av miljö- och hälsoskäl. Dessa lokala aspekter kan vara situationen för den biologiska mångfalden i enskilda länder och hur det ekologiska jordbruket bedrivs i landet. Det kan handla om vilken utvecklad resistens som finns i ett enskilt medlemsland mot t.ex. ogräsmedlet Round-up, om områden i landet där skador på den biologiska mångfalden lett till ekologisk obalans eller om hälsoaspekter kopplade till bekämpningsmedel. I dag görs vetenskapliga bedömningar inom EU för att säkerställa miljö- och hälsoaspekter av GMO-grödor, men det räcker inte. Ett EU-land ska kunna bestämma självt om det ska vara tillåtet av miljö- och hälsoskäl att odla enskilda GMO-grödor.

Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Markanvändning, punkt 3 (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Christina Karlsson (S) anför:

Vi har i motioner framfört att det är väsentligt att miljöpolitiken inte motverkas av politik som bedrivs inom andra områden. Vi kallar resone-
manget för samstämmighet eller politisk koherens. En fråga som tangerar
detta är hur marken i Sverige ska användas. Vi anser att frågan om hur
kommuner hanterar exploatering av jordbruksmark behöver följas upp. Vi
tänker därför driva denna fråga i Miljömålsberedningen så att diskussionen
om markanvändningen kan bli mer ingående än vad den har varit.

2. Vissa tillståndsfrågor, punkt 4 (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Christina Karlsson (S) anför:

Vi anser att det är viktigt med politisk koherens inom alla området och
därför är det viktigt att hantera de konflikter som kan uppstå mellan miljö-
intressen och politiska mål inom andra områden. Vi noterar att Försvars-
maktens intressen ofta kolliderar med intresset att utöka förnybar
elproduktionen i Sverige. Vi vill därför få till stånd en dialog på ett tidigt
stadium av tillståndsprocessen mellan Försvarsmakten och berörda aktörer.
Det behövs vidare tydliga beslut från tillståndsgivaren som kan vägleda
Försvarsmakten inför framtiden så att onödiga överklaganden inte blir nöd-
vändiga.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S) och Christina Karlsson (S) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som
finns upptagna i bilagan. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till den nu
aktuella motionen. Vi vidhåller de synpunkter vi framfört i det samman-
hanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 10 (MP)

Helena Leander (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad beredning avstyrkt de motionsförslag som
finns upptagna i bilagan. Då det gäller mitt förslag hänvisar jag till den nu
aktuella motionen. Jag vidhåller de synpunkter jag framfört i det samman-
hanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Sk402 av Krister Hammarbergh (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uttag av naturgrus bör förbjudas i de områden där de har betydelse för dricksvattenförsörjningen.

2011/12:C261 av Peter Rådberg m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lagändring i fråga om översändning av ansökningshandlingar om vindkraftverk till Försvarsmakten.

2011/12:C268 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av miljöbalkens bestämmelser.

2011/12:T419 av Siv Holma m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten ska föregå med gott exempel genom att använda effektiva och miljöanpassade transporter.

2011/12:T471 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minska flygbullret.

2011/12:MJ251 av Sven-Erik Bucht (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljöprovning med onödiga och utdragna processer.

2011/12:MJ254 av Barbro Westerholm (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetet på det nationella såväl som på det internationella planet med att sänka bulleremissionen från alla slag av produkter.

2011/12:MJ262 av Anna Steele (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att formerna för det kommunala inflytandet vid provningar av vindkraftsetableringar ska begränsas.

2011/12: MJ285 av Lars Gustafsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett gränsvärde för buller från vindkraftverk på max 35 dB(A) vid en punkt 100 meter från ett boningshus ytterväggar.

2011/12: MJ293 av Lise Nordin m.fl. (MP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa det kommunala vetot.

2011/12: MJ299 av Anders Åkesson och Kenneth Johansson (båda C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i samband med framtida investeringar i ny infrastruktur ställa krav på att dessa investeringar ska balanseras med respekt för ägande- och nyttjanderätten och samhällets krav på ökad biologisk produktion i större utsträckning än i dag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att som ett led i detta låta analyser som tillvaratar ovanstående intressen utgöra grunden för tillståndsprövning för infrastrukturinvesteringar.

2011/12: MJ339 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till ersättning för inskränkning av egendom till följd av inrättande av vattenskyddsområde.

2011/12: MJ348 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn med syfte att effektivisera processen vid miljöprövningar.

2011/12: MJ355 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värdefull åkermark snarast bör ges ökat skydd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att markens avkastningsförmåga i högre grad ska beaktas vid beslut om exploatering av åkermark för andra ändamål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglerna om skydd mot exploatering av värdefull åkermark för andra ändamål bör ses över.

2011/12: MJ376 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen nu inom EU bör framhålla att det finns lokala nationella aspekter som gör att ett EU-land ska kunna säga nej till odling av enskilda GMO-grödor också av miljö- och hälsoskäl.

2011/12: MJ382 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en övergripande utredning om vilken politisk samstämmighet som råder inom miljöområdet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det kommunala vetot mot vindkraftsetableringar bör avskaffas.

2011/12: MJ402 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en genomgripande översyn av den samlade miljölagstiftningen.

2011/12: MJ411 av Ola Johansson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av att förändra tillåtlighetsprövningen av pannor ämnade att förbränna animaliska biprodukter i uppvärmningssyfte.

2011/12: MJ420 av Åsa Torstensson och Annika Qarlsson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av den aktuella lagstiftning som styr planering och anläggning av all infrastruktur.

2011/12: MJ447 av Josef Fransson och Lars Isovaara (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättning för förlorat värde på fastigheter vid uppförande av vindkraftverk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning av de ekonomiska konsekvenserna för fastighetsägare vid uppförande av vindkraftverk.

2011/12: MJ449 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över vilka utsläppsregler som gäller för Arlanda flygplats.

2011/12: MJ455 av Josef Fransson och Tony Wiklander (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i terrängkörningslagen.

2011/12: MJ456 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade satsningar på bullerbekämpning.

2011/12: MJ473 av Helena Leander (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av miljöbalkens genomslag och uppfyllelsen av miljöambitionerna.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 10

Motion	Motionärer	Yrkanden
10. Motioner som bereds förenklat		
2011/12:Sk402	Krister Hammarbergh (M)	1
2011/12:MJ262	Anna Steele (FP)	
2011/12:MJ285	Lars Gustafsson (KD)	
2011/12:MJ293	Lise Nordin m.fl. (MP)	2
2011/12:MJ382	Matilda Ernkrans m.fl. (S)	12
2011/12:MJ455	Josef Fransson och Tony Wiklander (båda SD)	